

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen angående stämpelskatt

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att stadgandena om stämpelskatt på fordringsbevis ändras så, att fordringsbevis som utfärdats av kommuner och samkommuner befrias från stämpelskatt och att befrielsen från stämpelskatt för skuldebrev som utfärdats till Finlands Exportkredit Ab begränsas till att gälla bara sådana av bolaget beviljade krediter som omfattas av offentligt stöd. Stämpelskatt skall enligt förslaget börja utgå för Finlands Exportkredit Ab:s kreditgivning på marknadsvillkor.

Det föreslås att stadgandena om stämpelskatt på expeditioner ändras så, att beloppet

av stämpelskatten på förbehållsanmälan enligt gruvlagen höjs och att det stadgande enligt vilket anmälan till understödskasseregistret är befriad från stämpelskatt upphävs såsom onödigt.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst. Lagen skall tillämpas på fordringsbevis som utfärdats efter att den trätt i kraft. På skuldebrev som utfärdats till Finlands Exportkredit Ab skall dock de stadganden som gällde innan lagen trädde i kraft tillämpas, om förbindelse att bevilja lån har avgetts före den 1 juli 1995.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

1.1. Stämpelskatt på kommunernas upplåning (51 b §)

Enligt 47 § lagen angående stämpelskatt skall stämpelskatt betalas på skuldebrev och checkräknings- eller andra låneavtal som inlämnas till ett kreditinstitut eller en annan i stadgandet nämnd inrättning eller kassa som idkar lånerörelse. Enligt 2 § är bl.a. staten och dess inrättningar, med undantag av statens affärsverk, befriade från skyldigheten att betala stämpelskatt. Skattefriheten grundar sig på statens ställning som skattetagare. Kommunerna har däremot inte beviljats någon allmän befrielse från skyldigheten att betala stämpelskatt. De skuldebrev och andra fordringsbevis som kommunerna utfärdar är sålunda belagda med stämpelskatt i enlighet med de allmänna stadgandena i lagen angående stämpelskatt.

Stadganden om fordringsbevis som är befriade från stämpelskatt ingår i 47 a - 53 §§ lagen angående stämpelskatt. Viktigast med

tanke på kommunernas upplåning är de undantag om vilka stadgas i 48 § och 50 b § 1 och 3 punkten. Enligt 48 § är ett skuldebrev befriat från stämpelskatt, om säkerheten är ett in-tecknat och till stadgat belopp stämplat innehavarskuldebrev. I 50 b § 1 och 3 punkten stadgas om befrielse från stämpelskatt för masskuldebrevslån som bjudits ut till allmänheten för teckning samt sådana innehavarskuldebrev som vidareförmedlas utan dröjsmål.

Genom stadgandena i lagens 50 b § 1 och 3 punkten, som trädde i kraft den 1 juli 1993, förtydligades det hur masskuldebrevslån och s.k. företags- och kommuncertifikat skulle behandlas i stämpelskattelhänseende. Tidigare hade behandlingen baserat sig på tolkning av lagen. Definitionen av skattefria masskuldebrevslån har närapå samma lydelse som definitionen av masskuldebrevslån som omfattas av värdepappersmarknadslagens (495/89) stadganden om marknadsföring, emission och informationsskyldighet av masskuldebrevslån. Lagstiftningen om masskuldebrevslån reviderades genom en

lag som trädde i kraft vid ingången av 1994. Samtidigt upphävdes den lag om obligations och debenturelån samt övriga masskuldebrevslån (553/69) som gällde sådana masskuldebrevslån som uppenbarligen var avsedda för den allmänna rörelsen. Stadgandet om vidareförmedlade innehavarskuldebrev motsvarar långt den skattestyrelsens tolkningsståndpunkt, som legat till grund för stämpelskattfriheten i fråga om företags- och kommuncertifikaten.

När riksdagen antog den ovan nämnda lagändringen förutsatte den att regeringen snabbt låter utreda om stämpelbeskattningen av finansförsörjningen medför särskilda nackdelar för kommunsektorn och att den med det snaraste vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder i saken.

Bruttobeloppet av den kommunala sektorns upplåning ökade märkbart i början av lågkonjunkturen och ända fram till 1992, då nya krediter togs upp för ca 8 000 milj. mk. I slutet av 1992 uppgick den totala lånestocken till ca 30 000 milj. mk, av vilket 7 300 milj. mk var valutalån. Av lånen i finska mark utgjordes en fjärdedel av masskuldebrevslån och kommuncertifikat. Sedan 1993 har upplåningen minskat avsevärt. År 1993 upptogs nya krediter för sammanlagt 5 600 milj. mk; år 1994 och i år för uppskattningsvis 2 500 milj. mk vardera året.

Även den stämpelskatt som uppbärs för kommunernas upplåning har minskat kraftigt. År 1992 var ca 4 000 milj. mk av kommunernas upplåning belagd med stämpelskatt, år 1993 ca 3 000 milj. mk och år 1994 knappa 2 000 milj. mk. Det kalkylerade beloppet av stämpelskatten på de lån som upptagits år 1994 var knappa 30 milj. mk. Som säkerhet för krediterna har likväl in-tecknade pantskuldebrev allmänt använts.

Fastän stämpelskatten inte i sig ökar kostnaderna för kommunernas upplåning märkbart, har den kunnat styra upplåningen så, att denna fått oändamålsenliga former. Kommunerna har i större utsträckning än tidigare sökt in-teckningar i de fastigheter de äger och har i enlighet med 48 § lagen angående stämpelskatt använt in-tecknade skuldebrev som säkerhet för lån. Till utvecklingen har även förutsättningar för skattefriheten i stad-gandena i 50 b § lagen angående stämpel-skatt bidragit. Sagda stadganden har försva-gat i synnerhet de små kommunernas förut-

sättningar för att i sin upplåning använda stämpelskattefria lån av allmänheten eller kommuncertifikatsprogram.

När man beaktar den låga avkastningen av stämpelskatten och omfattningen av de administrativa åtgärder och kostnader som beror på att pantskuldebrev används som säkerhet för skulder, kan det inte anses ändamålsenligt att uppbära stämpelskatt för kommunernas upplåning. Därför föreslås att kommuner och samkommuner skall befrias från den stämpelskatt som stadgas i 47 § lagen angående stämpelskatt.

1.2. Skuldebrev som utfärdats till Finlands Exportkredit Ab (50 §)

Finlands Exportkredit Ab:s verksamhetsområde är att ordna finansiering för finska företags export av kapitalvaror och för sådana investeringar som stöder exporten. Bolaget idkar sådan offentligt understödd finansiering som regleras genom internationella avtal samt finansiering på marknadsvillkor. Staten äger hela aktiestocken i bolaget.

Enligt 50 § 1 mom. 5 punkten lagen angående stämpelskatt är en skuldsedel som utfärdats till Finlands Exportkredit Ab fritagen från den stämpelskatt som skall betalas vid utfärdande av fordringsbevis. Enligt motiveringen till lagändringen (RP 49/1972 rd.) var det inte riktigt att stämpelskatten på skuldebrev skulle belasta sådana exportvaror som på grund av det internationella konkurrensläget sålts med långfristig kredit.

Staten kan med stöd av tre speciallagar stöda de krediter som bolaget beviljar. Enligt lagen om räntestöd för finansiering av fartygsleveranser (1173/90) kan räntestöd betalas för krediter som Finlands Exportkredit Ab beviljar för finansiering av inhemska och utländska fartygsleveranser. De allmänna villkoren för räntestödslånen fastställs av handels- och industriministeriet, som även godkänner krediterna som räntestödslån. På krediterna tillämpas de vid varje tidpunkt gällande finansieringsrekommendationer som Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) avgett.

Enligt lagen om räntestöd för krediter för den ekonomiska utvecklingen i utvecklingsländer (1058/86) kan till Finlands Exportkredit Ab betalas räntestöd för krediter avsedda att finansiera projekt som främjar den eko-

nomiska utvecklingen i utvecklingsländer. Utrikesministeriet fastställer villkoren för krediterna med beaktande av de principer för offentligt utvecklingsbistånd som godkänts inom OECD. Ministeriet godkänner en kredit efter att ha bedömt utvecklingseffekterna av det projekt som krediten avses finansiera.

Utöver finansieringen av fartygsleveranser och projekt som främjar den ekonomiska utvecklingen i utvecklingsländer beviljar Finlands Exportkredit Ab krediter även för finansiering av export av andra kapitalvaror och tjänster. I fråga om dessa lån kan staten enligt lagen om räntestöd till Finlands Exportkredit Ab och om ersättning för bolagets valutakursförluster samt om statsborgen för bolagets kreditgivning (1364/89) betala räntestöd, ersätta valutakursförluster samt ställa statlig propriborgen till säkerhet för betalningen av lån. Statsrådet beslutar om räntestöd, ersättande av kursförluster och ställande av borgen. De krediter som omfattas av stödet skall uppfylla OECD:s villkor.

I slutet av 1994 var Finlands Exportkredit Ab:s kreditstock 24 380 milj. mk. I fråga om krediter som beviljats för finansiering av inhemska leveranser var kreditstocken ca 8 900 milj. mk och i fråga om exportkrediter ca 15 000 milj. mk. Därav var 11 900 milj. mk krediter som var föremål för stöd. Under 1994 lyftes nya krediter för ett värde av ca 3 600 milj. mk, varav 1 300 milj. mk var sådana krediter som beviljats stöd. Staten betalade under året i räntestöd och ersättning för valutakursförluster 263 milj. mk till bolaget. I räntestöd för finansiering av inhemska leveranser betalades 22 milj. mk.

Enligt EU:s normer får det statliga stödet inte snedvrیدا den sedvanliga konkurrensen på marknadsvillkor mellan kreditinstituten. Det är möjligt att tillämpa finansiering med offentligt stöd antingen under den förutsättningen att alla kreditinstitut som är verksamma inom EU kan erbjuda understödd finansiering på lika villkor eller att verksamheten annars har ordnats på ett sådant sätt att stödet inte snedvrider konkurrensen mellan kreditinstituten. I Finland håller man på att omorganisera systemet för understödjande av exportkrediter så, att även andra kreditinstitut skall kunna delta i erbjudandet av sådan finansiering som erhåller offentligt stöd. Enligt planerna skall stödet dock alltjämt kanaliseras genom Finlands Exportkredit Ab.

Eftersom Finlands Exportkredit Ab:s verksamhet motsvarar ett vanligt kreditinstitut, bör det vid beskattningen behandlas på samma sätt som andra kreditinstitut. Av denna orsak har skattefriheten för bolaget vid inkomstbeskattningen upphävts genom en ändring av inkomstskattelagen som trädde i kraft den 1 mars 1995 (227/95).

Den skattemässiga behandlingen av Finlands Exportkredit Ab och andra kreditinstitut bör förenhetligas även i fråga om stämpelskatten. Därför föreslås att befrielsen från stämpelskatt för skuldebrev som utfärdats till Finlands Exportkredit Ab begränsas så, att skattefriheten gäller bara krediter enligt de ovan nämnda lagarna, dvs. sådana krediter som handels- och industriministeriet eller utrikesministeriet godkänt som understödda krediter samt sådana krediter i fråga om vilka statsrådet enligt lagen om räntestöd till Finlands Exportkredit Ab och om ersättning för bolagets valutakursförluster samt om statsborgen för bolagets kreditgivning avgett en förbindelse om räntestöd, ersättning för kursförluster eller statsborgen. De skuldebrev som utfärdats till Finlands Exportkredit Ab över krediter som omfattas av stödet skall vara skattefria även i sådana fall då kredittagaren ursprungligen avtalat om krediten med något annat kreditinstitut.

Skyldigheten att betala stämpelskatt uppkommer när fordringsbeviset inlämnas till kreditinstitutet. Eftersom inte alla krediter i det skedet har godkänts som understödda krediter, kan det hända att det först i efterskott blir säkert att stämpelskatt skall betalas. Understödda krediter skall likväl beviljas bara av Finlands Exportkredit Ab, som har lång erfarenhet av tillämpningen av stödsvillkoren. I praktiken har det visat sig sällsynt att någon kredit, i strid med Finlands Exportkredit Ab:s uppfattning, inte godkänts för stöd.

1.3. Förbehållsanmälan enligt gruvlagen (10 §)

Enligt 7 § gruvlagen har i lagen nämnda enskilda och samfund rätt att förbehålla sig företräde att inmuta en eventuell fyndighet genom att göra en skriftlig förbehållsanmälan till länsmannen, som vidarebefordrar den till handels- och industriministeriet. Om förbehållet godkänns, är det i kraft tills mutse-

del söks med stöd av den företrädesrätt som förbehållet medfört, dock högst ett år. Före år 1993 var de beslut som handels- och industriministeriet fattade om förbehållsanmälningar fria från stämpelskatt.

Genom en lag som trädde i kraft i början av januari 1993 fogades till 10 § lagen angående stämpelskatt ett nytt avsnitt som betecknades Godkännande av förbehållsanmälan enligt gruvlagen. Enligt stadgandet skall för godkännande av förbehållsanmälan betalas 400 mk för varje förbehållsområde. Orsaken till att stadgandet togs in i lagen angående stämpelskatt var att man märkt att förbehållsanmälningar hade utnyttjats även för andra syften än vad gruvlagen avser. Med hjälp av förbehållsanmälningar försökte man ibland hindra andra markanvändningsbehov och planer. Även spekulationsförsök förekom.

Trots att förbehållsbesluten är belagda med stämpelskatt har det särskilt under den senaste tiden gjorts sådana synnerligen vidsträckta förbehåll, av vilka ett flertal inte i sakligt hänseende kan uppfylla syftet med förbehållsförfarandet enligt gruvlagen. Olägenheten med en dylik förbehållsverksamhet är att den för en tid av ett år utgör hinder för andra organisationer att utföra undersökningar och för en tid av tre år hindrar andra att göra förbehåll.

För minskande av antalet onödiga förbehåll föreslås att stämpelskatten på förbehållsanmälningar höjs till 1 000 mk.

1.4. Anmälan till understödskasse- registret (15 §)

Enligt 15 § lagen angående stämpelskatt är anmälningar till understödskasseregistret befriade från stämpelskatt. Vid ingången av 1993 omvandlades understödskassorna till försäkringskassor. Eftersom stämpelskatt inte längre uppbärs heller för andra anmälningar, föreslås att omnämmandet av stämpelskattfrihet för anmälningar till understödskasseregistret stryks i lagrummet såsom onödigt.

För expeditioner som inte är avgiftsfria skall sådan avgift betalas som anges i de ministeriebeslut vilka utfärdas med stöd av lagen om grunderna för avgifter till staten (150/92). Numera skall stämpelskatt betalas bara för vissa expeditioner som ger mottagaren ekonomiska rättigheter eller fördelar.

2. Propositionens ekonomiska verkningar

Genom att befrielsen från stämpelskatt för skuldebrev som utfärdats till Finlands Exportkredit Ab begränsas ökar avkastningen av stämpelskatten. För de andra än offentligt understödda krediter som Finlands Exportkredit Ab beviljade år 1994 borde i stämpelskatt enligt bolagets uppskattning utan skattefriheten ha betalats ca 13,5 milj. mk. Den effekt som ändringen har på den årliga avkastningen av stämpelskatten torde bli mindre än detta belopp, eftersom en del av den kreditgivning som beläggs med skatt uppenbarligen kommer att ersättas med finansieringsformer som är befriade från stämpelskatt.

På grund av att kommunernas och samkommunernas upplåning befrias från stämpelskatt sjunker avkastningen av stämpelskatten på upplåningen med ca 15 milj. mk beräknat enligt läget år 1994. Befrielsen från stämpelskatt kan även beräknas i någon mån sänka beloppet av den stämpelskatt som kommunerna betalar på inteckningar. Genom att stämpelskatten på upplåning slopas kommer det inte att finnas någon annan orsak att söka inteckning än behovet av säkerhet.

De förslag som gäller stämpelskatten på expeditioner har inga nämnvärda ekonomiska verkningar.

3. Beredningen av propositionen

De delar av propositionen som gäller skuldsedlar utfärdade till Finlands Exportkredit Ab samt förbehållsanmälan enligt gruvlagen har beretts vid finansministeriet i samarbete med handels- och industriministeriet. De övriga delarna av propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid finansministeriet.

4. Ikraftträdande och tillämpning

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst. Lagen skall tillämpas på fordringsbevis som utfärdas efter att den trätt i kraft.

Angående finansiering som Finlands Exportkredit Ab beviljar avtalar parterna i allmänhet i god tid innan krediten lyfts så, att bolaget avger löfte om kredit och själva skuldebrevet upprättas vid en senare tid-

punkt. När löfte om kredit avges är det i allmänhet osäkert om krediten i själva verket kommer att lyftas. T.ex. av de löften om kredit som är förenade med OECD-villkor förverkligas i genomsnitt bara 15 - 20 %. För att en kredittagare som åtagit sig en leverans inte skall behöva betala sådan stämpelskatt som inte hade kunnat förutses när han avtalade om leveransen och dess fi-

nansiering, föreslås att på ett skuldebrev över ett lån som Finlands Exportkredit Ab beviljat med stöd av en förbindelse som bolaget avgett före den 1 juli 1995, de stadganden skall tillämpas som gällde innan lagen trädde i kraft.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen angående stämpelskatt

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 6 augusti 1943 angående stämpelskatt (662/43) 15 § 3 punkten, sådan den lyder i lag av den 28 juni 1994 (519/94),

ändras avsnittet *Godkännande av förbehållsanmälan enligt gruvlagen* 10 §, 50 § 1 mom. 5 punkten och 51 b §,

dessalagrum sådana de lyder, avsnittet *Godkännande av förbehållsanmälan enligt gruvlagen* i 10 § i lag av den 3 december 1993 (1080/93), 50 § 1 mom. 5 punkten i lag av den 5 maj 1972 (344/72) och 51 b § i lag av den 24 juni 1982 (472/82), som följer:

10 §

För nedan nämnda expeditioner skall stämpelskatt betalas till följande belopp:

Godkännande av förbehållsanmälan enligt gruvlagen 1 000 mark för varje förbehållsområde.

50 §

Fritagna från stämpelskatt som skall erläggas vid utfärdande av fordringsbevis äro:

5) till Finlands Exportkredit Ab utfärdat skuldebrev över lån enligt lagen om räntestöd för krediter för den ekonomiska utvecklingen i utvecklingsländer (1058/86), lagen om räntestöd till Finlands Exportkredit Ab och om ersättning för bolagets valutakursförluster samt om statsborgen för bolagets

kreditgivning (1364/89) eller lagen om räntestöd för finansiering av fartygsleveranser (1173/90).

51 b §

Skuldebrev eller andra fordringsbevis som utfärdats av en kommun, en samkommun, Nordiska Investeringsbanken eller Nordiska projektexportfonden är befriade från stämpelskatt.

Denna lag träder i kraft den 1995.

Stadgandena i 50 och 51 b §§ tillämpas på fordringsbevis som utfärdats sedan denna lag trätt i kraft. På skuldebrev som utfärdats till Finlands Exportkredit Ab tillämpas dock de stadganden som gällde innan lagen trädde i kraft, om förbindelse att bevilja lån har avgetts före den 1 juli 1995.

Helsingfors den 16 juni 1995

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister Arja Alho

L a g

om ändring av lagen angående stämpelskatt

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 6 augusti 1943 angående stämpelskatt (662/43) 15 § 3 punkten, sådan den lyder i lag av den 28 juni 1994 (519/94),

ändras avsnittet *Godkännande av förbehållsanmälan enligt gruvlagen* 10 §, 50 § 1 mom. 5 punkten och 51 b §,

dessas lagrum sådana de lyder, avsnittet *Godkännande av förbehållsanmälan enligt gruvlagen* i 10 § i lag av den 3 december 1993 (1080/93), 50 § 1 mom. 5 punkten i lag av den 5 maj 1972 (344/72) och 51 b § i lag av den 24 juni 1982 (472/82), som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

För nedan nämnda expeditioner skall stämpelskatt betalas till följande belopp:

 Godkännande av förbehållsanmälan enligt gruvlagen 400 mark för varje förbehållsområde.

Godkännande av förbehållsanmälan enligt gruvlagen 1 000 mark för varje förbehållsområde.

15 §

Befriade från stämpelskatt enligt 14 § är

 3) *anmälan till understödskasseregistret,*

 (3 punkten upphävs)

50 §

Fritagna från stämpelskatt som skall erläggas vid utfärdande av fordringsbevis äro:

 5) till Finlands Exportkredit Ab utfärdat skuldsedel.

 5) till Finlands Exportkredit Ab utfärdat skuldebrev över lån enligt lagen om räntestöd för krediter för den ekonomiska utvecklingen i utvecklingsländer (1058/86), lagen om räntestöd till Finlands Exportkredit Ab och om ersättning för bolagets valutakursförluster samt om statsborgen för bolagets kreditgivning (1364/89) eller lagen om räntestöd för finansiering av fartygsleveranser (1173/90).

Gällande lydelse

51 b §

Skuldsedel eller annat fordringsbevis, som utfärdats av Nordiska Investeringsbanken eller Nordiska projektexportfonden, är befriat från stämpelskatt.

Föreslagen lydelse

51 b §

Skuldebrev eller andra fordringsbevis som utfärdats av *en kommun, en samkommun*, Nordiska Investeringsbanken eller Nordiska projektexportfonden är befriade från stämpelskatt.

Denna lag träder i kraft den 1995. Stadgandena i 50 och 51 b §§ tillämpas på fordringsbevis som utfärdats sedan denna lag trätt i kraft. På skuldebrev som utfärdats till Finlands Exportkredit Ab tillämpas dock de stadganden som gällde innan lagen trädde i kraft, om förbindelse att bevilja lån har avgetts före den 1 juli 1995.
